

Пріоритетні напрями інноваційного розвитку України

Пріоритетним напрямом забезпечення конкурентоспроможності країни в сучасних умовах є побудова інноваційно-орієнтованої моделі економіки задля випереджаючого економічного та соціального розвитку. Сучасний стан інноваційної активності в країні за висновками багатьох вчених вважається наразі незадовільним. У тому числі військові дії в Україні мають значний вплив на інноваційне середовище країни. Це обумовлено наступними факторами, зокрема:

- війна призвела до значних економічних викликів: до зниження рівня інвестицій, збільшення ризику для бізнесу та зниження внутрішнього попиту на продукцію. Ці фактори стали перешкодою для розвитку інноваційного середовища країни;

- значна кількість технічних експертів та інноваційних підприємців залишили країну під час конфлікту. Це призвело до втрати технічної експертизи та зменшення кількості інноваційних проектів;

- неспровокований конфлікт та економічні складнощі знизили доступність фінансування для інноваційних проектів в Україні. Більшість фінансових ресурсів сконцентрована у секторах, які потребують великих капіталовкладень, таких як будівництво та енергетика

В умовах сьогодення тема інновацій у відновленні економіки України після війни є актуальною, досліджується роль інноваційної діяльності у створенні нових робочих місць, підвищенні продуктивності праці та конкурентоспроможності підприємств, збільшенні обсягів експорту, а також у поліпшенні життєвого рівня всього населення. Дослідження можуть включати аналіз інноваційних проектів, які були реалізовані у різних галузях економіки України, таких як інформаційні технології, виробництво енергоефективних матеріалів, медичні технології та інші. Доцільно звернути увагу також на вивчення ролі державної політики щодо підтримки інноваційної діяльності та стимулювання розвитку інноваційних підприємств, співпрацю з іноземними компаніями та інвесторами.

Саме запровадження нових технологій, інноваційних продуктів та послуг допоможе підприємствам збільшити продуктивність та підвищити конкурентоспроможність, що в свою чергу призведе до зростання виробництва та підвищення рівня життя населення. Інноваційна діяльність могла б стати стимулом для розвитку підприємництва та залучення інвестицій до України. Нові технології та продукти привертатимуть увагу іноземних інвесторів та стануть чинником залучення нових інвестицій до економіки країни. Інноваційні проекти можуть стати інструментом укріплення економічної безпеки України. Розвиток нових технологій та продуктів зменшить залежність від імпорту та збільшить обсяги експорту, що позитивно вплине на торговельний баланс країни.

Актуальним є і підвищення рівня компетентності вітчизняної економічної еліти, створення програм та ініціатив, спрямованих на усвідомлення необхідності економічного розвитку виключно на інноваційній основі, вироблення цінностей, пов'язаних із імперативом інноваційного розвитку, нового формату поведінки, налагодження соціальних взаємодій, навчання населення інноваційної бізнес-культури, визначення структури відносин в інноваційному бізнес-середовищі, правил поведінки ведення інноваційного підприємництва, встановлення відповідальності учасників для інституалізації інноваційної культури. Для цього варто скористатись досвідом зарубіжних країн:

- сформувати національну програму розвитку інноваційної культури;
- підвищувати значення вітчизняних засобів масової інформації у формуванні інноваційної свідомості суспільства, сприяти популяризації науки та її сучасних досягнень, цінностей креативної, інтелектуальної праці;

- розвивати освітньо-інформаційні програми, які зорієнтовані на стимулювання створення та впровадження інновацій на всіх рівнях суспільної діяльності;

- запровадити спеціальні навчальні програми для підприємців з метою зміни мислення в бік необхідності розвитку бізнесу на інноваційній основі, заохочення створення інноваційної продукції та застосування інноваційного обладнання, технології тощо;

- формувати управлінську та правову культуру фахівців, менеджерів; залучати персонал у процес змін, до формування системи мотивування на результат, підвищення ефективності на робочих місцях;

- підвищити морально-етичні основи суспільства, рівень освіченості громадян (економічної, інформаційної тощо), колективів працівників підприємств, установ з метою толерантного ставлення до розвитку індивідуальних можливостей кожної особи.

З метою забезпечення інноваційного розвитку середніх і малих суб'єктів підприємництва в Україні виникає необхідність пошуку джерел фінансування. В сучасних умовах це зробити вкрай важко. Тому частково цю проблему вирішує держава спільно із партнерами з ЄС. Одним із суб'єктів, на якого покладено відповідну функцію державою, є Фонд розвитку підприємництва. Фонд в межах наявних фінансових ресурсів (кредитних програм) через банки-партнери здійснює фінансування середніх і малих суб'єктів підприємництва через такі програми:

- програма мікрокредитування;
- програма підтримки середніх і малих суб'єктів підприємництва у пріоритетних галузях;
- програма підтримки малих суб'єктів підприємництва у сільській місцевості;
- програма підтримки інвестицій малих суб'єктів підприємництва.

Інноваційна політика держави у повоєнний період – це комплексна реалізація стратегічних пріоритетів інноваційного відновлення та розвитку економіки країни у секторах та регіонах, збалансованого з інтелектуальним потенціалом та виробничими ресурсами регіонів на базі знань та інновацій. Заходи післявоєнної інноваційної політики мають бути спрямовані на формування та реалізацію ефективної державної політики розвитку науки та стимулювання

інновацій; інтеграцію наукового сектора і економіки; технологічну модернізацію виробництва; запровадження європейських стандартів у сфері організації виконання та фінансування наукових досліджень; формування (відродження, модернізація) мережі центрів дослідницької та інноваційної інфраструктури; створення належних фінансових стимулів до продуктивної праці дослідників; популяризацію вітчизняної науки, підвищення її соціального статусу.

Для післявоєнної України відкриються великі можливості для утворення нових економічних кластерів на базі індустріальних (промислових) парків (яких в державному реєстрі сьогодні налічується 60). Тільки держава може забезпечити концентрацію фінансових ресурсів на пріоритетних напрямках науково-технологічного розвитку країни, здійснення моніторингу та прогнозування розвитку технологій у світі. Жоден підприємець ніколи не буде фінансувати фундаментальні наукові дослідження, прогнозований успіх яких навряд чи буде перевищувати 5% та орієнтуватися на імовірний ринковий попит у далекій перспективі. Разом з тим, такі найсучасніші технології як high-hume та метатехнології (наприклад, мережевий комп'ютер, сучасні технології зв'язку, організаційні технології), що є інструментами спостереження та трансформації діяльності людей, створюються в країнах із потужним державним регулюванням науково-дослідної, науково-технічної та інноваційної діяльності. Отже, переорієнтація державної ринково-орієнтованої інноваційної політики на – технологічно-орієнтовану, забезпечить плановану переорієнтацію структури національної економіки на розвиток високотехнологічних галузей, створення нових робочих місць, підвищення соціально-економічного добробуту населення та освоєння нових зарубіжних ринків.

Список використаних джерел:

1. Климаш Н. Інноваційний розвиток України: перешкоди та можливості. Проблеми та перспективи розвитку інноваційної діяльності в Україні: виклики воєнного часу : [Електронний ресурс] : тези доп. XIV Міжнар. бізнес-форуму (Київ, 23 берез. 2023 р.) / відп. ред. А. А. Мазаракі. – Київ : Держ.торг.-екон. ун-т, 2023. – С. 33-35. – Режим доступу: <http://knute.edu.ua/file/MzEyMQ==/ed3426146432ea2f6837c04fe0c85b86.pdf>
  2. Косоць Г. Інноваційна діяльність в Україні: сучасні тенденції. Проблеми та перспективи розвитку інноваційної діяльності в Україні: виклики воєнного часу : [Електронний ресурс] : тези доп. XIV Міжнар. бізнес-форуму (Київ, 23 берез. 2023 р.) / відп. ред. А. А. Мазаракі. – Київ : Держ.торг.-екон. ун-т, 2023. – С. 35-43. – Режим доступу: <http://knute.edu.ua/file/MzEyMQ==/ed3426146432ea2f6837c04fe0c85b86.pdf>
  3. Осіпова Л. Державна інноваційна політика як фактор післявоєнного відновлення економіки України. Проблеми та перспективи розвитку інноваційної діяльності в Україні: виклики воєнного часу : [Електронний ресурс] : тези доп. XIV Міжнар. бізнес-форуму (Київ, 23 берез. 2023 р.) / відп. ред. А. А. Мазаракі. – Київ : Держ.торг.-екон. ун-т, 2023. – С. 100-102. – Режим доступу: <http://knute.edu.ua/file/MzEyMQ==/ed3426146432ea2f6837c04fe0c85b86.pdf>
  4. Белялов Т. Інноваційний розвиток підприємництва в умовах війни та в післявоєнний період. Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції "Проблеми інтеграції освіти, науки та бізнесу в умовах глобалізації" : тези доповідей, м. Київ, 7 жовтня 2022 року. – Київ : КНУТД, 2022. – С. 66-67. – Режим доступу: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/20218/1/PIONBUG_2022_P066-067.pdf
- Підкамінний І. Інноваційна неминучість економічного зростання регіонів України. Проблеми та перспективи розвитку інноваційної діяльності в Україні: виклики воєнного часу : [Електронний ресурс] : тези доп. XIV Міжнар. бізнес-форуму (Київ, 23 берез. 2023 р.) / відп. ред. А. А. Мазаракі. – Київ : Держ.торг.-екон. ун-т, 2023. – С. 104-106. – Режим доступу: <http://knute.edu.ua/file/MzEyMQ==/ed3426146432ea2f6837c04fe0c85b86.pdf>